

Lausunto

Merenkurkun säädösvalmistelutyöryhmän valmistelemasta (huhtikuu 2020-maaliskuu 2025) muistiosta ja työryhmän luonnoksesta Valtioneuvoston asetukseksi Merenkurkun luonnonsuojelualueesta

Viite: VN/10958/2020

Vastaanottaja: Ympäristöministeriö; kirjaamo.ym@gov.fi

Merenkurkun luonto muutoksessa

Merenkurkun alue on viime jääkauden aikana painunut merkittävästi. Jään sulamisen jälkeen maa on jo noussut runsaasti, mutta valtaosa painumasta on edelleen jäljellä. Ilmaston lämpeneminen on käynnistänyt nopean mannerjäätiköiden sulamisen, joka tulee jatkumaan hamaan tulevaisuuteen. Asiantuntijat ovat selvittäneet, että Merenkurkussa maankohoamisen vuotuinen taso korvautuu aivan näinä aikoina samansuuruisella meriveden pinnan nousulla, joka tulee jatkumaan vähintään nykyisen suuruisena mahdollisesti tuhansia vuosia. Tällä ilmiöllä tulee olemaan suuri merkitys Merenkurkun luonnossa. Meriveden nousu ei pysähdy siihen, että maapallon lämpeneminen pysähtyy, vaan jo nykyinen lämpötila sulattaa mannerjäät, tosin mittakaava on tuhatvuotinen.

Merenkurkun luonnon erityispiirteet

Merenkurkun luonnossa on merkittäviä erityispiirteitä, joista yksi on maapallon mittakaavassakin tärkeä. Suurin erikoisuus on jääkausien ja erityisesti viime jääkauden olennaiset alueen luonteeseen, rakenteeseen ja maisemakuvaan jättämät erikoiset, mutta Merenkurkulle ominaiset geologiset ja geomorfologiset piirteet.

Merenkurkussa on myös vähintään Euroopan mittakaavassa geologisten rakenteiden lisänä erityisiä luonnonarvoja. Merenkurkkuun on muodostunut Selkämeren ja Perämeren väliin matalavetinen kynnys, joka muodostaa luontoon selkeän vaihettumisvyöhykkeen näiden kahden merkittävästi syvempivetisten Pohjanlahden osien väliin.

Toisena luonnon merkittävänä erikoisuutena on kynnyksen alueen ajoittain hyvinkin voimakkaat virtaukset selvine luontovaikutuksineen. Pohjanlahden päävirtaus suuntautuu Suomen puolella Merenkurkussa pohjoiseen ja Ruotsin puolella etelään. Merenkurkun matalavetisessä saaristossa esiintyy tuulien suunnasta ja voimakkuudesta riippuvaisia alueen salmissa selkeästi näkyviä voimakkaita virtauksia. Esiintyvät virtaukset yhdistyneinä alueen harvinaislaatuiseen rakenteeseen, geologiaan ja geomorfologiaan ovat synnyttäneet poikkeuksellisen arvokkaan luontokokonaisuuden. Nyt suojeltavina olevat valtion maa- ja vesialueet ovat keskeisiä Merenkurkun luonnon suojelemisessa.

Erityisen maininnan arvoista Merenkurkun luonnossa on maankohoamisen synnyttämä luonnon kehittyminen maan paljastuttua vaihteittain primäärimetsiksi. Ne ovat kohteesta riippuen jopa satoja vuosia pitkän ajanjakson aikana ensimmäisenä paljastuneista maakasveista alkaen luonnonmukaisesti vanhoiksi metsiksi kasvaneita alueita. Niiden olemassaolo on harvinaista, mutta luontotyyppinä ne ovat arvokkaita.

Luonnonsuojelu Merenkurkussa

Virallisen tason luonnonsuojelulla on Merenkurkun yksityisalueilla historiallisen pitkät perinteet. Nykyisen Björköbyn kylän yhteisömuistuesualueelle muodostettiin Björkögrundenin luonnonsuojelualue jo vuonna 1934 ja Valassaarille vuonna 1948. Merenkurkun luonnon arvo ja merkitys on tunnettu pitkään. Valtioneuvoston, Euroopan Unionin ja UNESCO:n päätösten jälkeen alueen kohteiden myynnit ja yksityismaiden maa- ja vesialueiden suojelu on edennyt jo varsin pitkälle. Nyt esillä oleva luonnonsuojeluasetusasia ei koske yksityisiä luonnonsuojelualueita.

Valtion omistamista luontoalueista muodostetaan virallisia luonnonsuojelualueita säätämällä alueita koskeva Valtioneuvoston asetus. Valtion luonnonsuojelualueiden hankintaan varatut rahat tulee valtion budjetin sisällön mukaisesti käyttää luonnonsuojelun toteuttamiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että hankintamomentin rahan käyttöehdot tulevat lopullisesti saavutettua vasta virallisen luonnonsuojelualueen muodostamispäätöksen yhteydessä.

Merenkurkun alueella on jo vuosia käyty oudolta tuntuva julkista keskustelua, jossa valtiolle luonnonsuojelualueeksi Valtioneuvoston päätöksen perusteella ostettuja alueita ei saisi muodostaa lakimääräisiksi luonnonsuojelualueiksi. Keskustelu on sikäli ollut outoa sen koskiessa yksityisten alueiden omistajien aikaisemmin omistamia alueita, joiden myynnistä luonnonsuojelualueiksi nämä omistajat ovat jo tehneet kaupat valtion kanssa. Kun vielä huomataan yksityisten alueiden omistajien laajamittainen toiminta omistamiensa alueiden muodostamiseksi luonnonsuojelualueiksi, tuntuu siltä kuin saariston suojelutoimia vastustaisivat alueiden ulkopuoliset käyttäjät eivät saariston omistajat, yksityiset ja yhteisömuistuesuajat.

Nyt kyseessä olevat valtion omistamat luonnonsuojelualueet ovat metsähallituksen vastuulla. Metsähallituksen luonnonsuojelu on hyvin asiantuntevissa käsissä. Henkilöstö tietää mitä tehdään ja kuinka sekä osaa myös määrittää toimensa niin, ettei alueiden tulevaisuuskaan jää arvailujen varaan.

Edellä oleva merkitsee sitä, ettei Merenkurkun luonnonsuojeluasetuksessa tule säädellä aluetta koskevista yksityiskohdista jatkuvien luonnon muutosten vaatiessa mahdollisesti muutoksia myös käytännön toimiin luonnonsuojelun edistämiseksi. Luonnonsuojelulain säädökset riittävät hyvin sellaisenaan ilman mitään yksityiskohtien perustelemattomia lisäyksiä asetukseen.

Merenkurkku on tunnetusti maankohoamisen aluetta, joka jatkuu vielä tuhansia vuosia. Maan paljastuminen kuitenkin loppuu tuhansiksi vuosiksi aivan näinä aikoina, ellei ole jo loppunutkin. Kun mannerjäätiköiden sulaminen on nyt saavuttanut tason, jolla merenpinta alkaa nousta Merenkurkussakin yli sen tason, jonka maanpinta nousee, on huomattavaa, ettei säädösvalmistelutyöryhmä käsitellyt tätä asiaa lainkaan, vaan pohti pelkästään meren vetäytymisen aiheuttamia muutoksia vastustaessaan alueiden luonnonsuojelua sellaisenaan. Tilanteen muutos on todella merkittävä ja sillä tulee olemaan vuosien saatossa suuri merkitys luonnossa ja koko alueelle.

Luonnos Merenkurkun luonnonsuojeluasetuksesta

Luonnonsuojelun perusteet

Merenkurkun luonnon suojelua koskevia päätöksiä on tehty seuraavasti.

- Valtioneuvoston päätös Mikkelsaarten saariryhmän suojelusta 24.8.1989

Päätös syntyi teollisten hakkuiden käynnistyttyä yhdellä isolla tilalla ja vanhan lähinnä alkuperäiseen maanomistukseen ja kalastukseen perustuvan rantarakentamisen alkaessa nopeasti muuttua vapaa-ajan asumisen tonttien myymiseen tavallisille alueen ulkopuolisille loma-asukkaille entistä

laajemmassa mittakaavassa. Päätöksen tarkoituksena oli suojella Mikkelsaaret luonnonsuojelualueena.

- Valtioneuvoston päätös valtakunnallisesta rantojensuojeluohjelmasta 20.12.1990

Ohjelman tarkoituksena on suojella saaristo- ja ranta-alueiden luontoa tietyillä arvokkailla luonnonalueilla.

- Euroopan Unionin päätös Natura 2000-verkoston perustamisesta vuonna 2006

Päätös tehtiin EU:n päättämien direktiiveissä määrättyjen luontotyyppien ja lajien kokonaisvaltaiseksi turvaamiseksi heikentämiskiellolla. Natura 2000 -verkostoa on myöhemmin täydennetty. Merenkurkun saaristossa verkostoon kuuluvat rantojensuojeluohjelman ja Mikkelsaarten alueet.

- UNESCO:n päätös Merenkurkun ottamisesta luonnonalueena maailmanperintöverkostoon

UNESCO:n päätöksen valmistelu ja hakemuksen käsittely vaati usean vuoden työn. Työn alkutoimena oli Merenkurkun alueella (Vaasan lääni, Västerbottenin lääni ja Västernorrlandin lääni) toimineen Merenkurkun neuvoston perustama Merenkurkun Vihreä silta luonnonsuojeluhanke, jonka tarkoituksena oli Merenkurkun saaristoluonnon suojelu. Tuolloin oli esitetty penger- ja siltayhteyden rakentamista Merenkurkun yli. UNESCO:n päätös edellyttää, että Suomi noudattaa päätöstä ja turvaa Merenkurkun alueella luonnontilan säilymisen turvaamalla maapallon mittakaavassa tärkeän alueen tärkeät luonnonarvot. Merenkurkun luonnonsuojelualueella asetuksella perustettaessa on syytä huomata, että maailmanperintöhakemuksesta kuultiin alueen kuntia. Toisaalta UNESCO edellyttää, että paikalliset tahot, erityisesti juuri kunnat ja niiden asukkaat tukevat hakemusta. Tämä laaja tuki maailmanperinnöllä ja luonnonsuojelulla aikanaan olikin.

Asetusluonnos, huomioita säädösvalmistelutyöryhmän laatimasta asetusluonnoksesta

1§ Luonnonsuojelualueen perustamistarkoitus

Pykälästä puuttuu kokonaan maininta alueen geologiasta ja geomorfologiasta, joka kuitenkin on maapallon mittakaavassa tärkein ja keskeisin sekä myöskin maailmanperintöpäätöksen keskeinen luonnonsuojelun lähtökohta. Alueen geologia ja geomorfologia määrittää olennaisesti minkälainen maa- ja vesiluonto alueella lopulta on. Meriveden pinnan keskimääräinen korkeustaso määrittää alueen elävän luonnon perustan. Lisänä vaikuttavat tuulten ja ilmanpaineen lyhytaikaiset vaihtelut myös luonnon ominaisuuteen ja laatuun. Yhdessä Merenkurkun päävirtauksella ja toisaalta tuulista ja ilmanpaineen vaihteluista syntyvillä virtauksilla on tuntuva vaikutus geomorfologisten muotojen tilaan ja itse luontoon.

3§ Rauhoitussäännökset

3§ 2mom. Asetusluonnoksessa annetaan oikeus rakentaa oikeusvaikutteisen kaavan mukaisesti.

Säännös pitää poistaa asetuksesta tai huomattavasti tarkentaa siten, että se ei salli käytännössä minkälaista rakennustoiminnan tahansa.

Valtioneuvoston päätökset on nimenomaa tehty torjumaan alueiden lisärakentaminen. Sallitusta rakentamisesta luonnonsuojelualueella on säädetty luonnonsuojelulain 50 pykälässä eikä siitä voi poiketa, vaan lakia pitää noudattaa. Kaava sinänsä ei oikeuta poikkeamista luonnonsuojelusta.

3§ 3mom. Asetusluonnoksessa sallitaan uudisrakentamisen ohella useita muitakin rakennustoimintoja.

Säännös pitää poistaa asetuksesta. Entisöinnissä ja kunnostamisessa ei voida asetuksen säädöksellä laajentaa ja ylittää luonnonsuojelulain 50 pykälässä säädettyä. Oikeus tulipalon korvaamiseen uudella rakentamisella pitää poistaa asetuksesta. Tarvittaessa sovelletaan luonnonsuojelulain 50 pykälää. Ehdotettu asetusta mahdollistaisi huonokuntoisen tai vähemmän arvokkaan rakennuksen omaehtoisen polttamisen ja korvaamisen merkittävälläkin rakentamisella, joka ei lainkaan sovi luonnonsuojelualueelle. Lisäksi esimerkiksi olemassa olevien venepaikkojen/pienväenvenäylien sijainti voi olla luonnonsuojelualueen kannalta huono ja sen ylläpito voi aiheuttaa haittaa vesiluonnolle. Ruoppausmassat saattavat olla haitaksi ja aiheuttaa kuormitusta. Luonnonsuojelualueella ei voi olla ruoppauksen suhteen väljemmät ehdot kuin muutoin – pikemminkin päinvastoin.

3§ 5mom kohta 1. Kohta tulee poistaa asetuksesta lainvastaisena. Valtion luonnonsuojelualueelle ei voida asetuksella säätää tien rakennusoikeutta, kun se on luonnonsuojelulaissa kielletty. Lisäksi kohdan 1 mainitut tiet Björköby-Vistan Mustasaassa ja Korsnäsissä Sävmarintien ja Långbådanin välinen tie ovat yksityisellä alueella, joille asetuksella ei voi säätää mitään. Vistanin tie kulkisi osittain jo rauhoitetulla alueella, jonka luonto on osa aivan keskeisiä suojeltavia kohteita pinnanmuotoineen ja virtausominaisuuksineen. Maapallon mittakaavan tärkeysasteinen luonnonsuojelukohde.

3§ 5mom kohta2. Kohta pitää poistaa asetuksesta, sillä metsähallitus voi varmistaa, että rakennetulle rannalle pääsee maihin. Tulevina vuosina vielä nykyistään paremmin merenpinnan tason kohotessa. Tämän huomioiden uusien kaivinkoneilla tehtyjen laituripaikkojen rakentamista ei voi pitää automaattisena oikeutena yli luonnonsuojelulain määräyksen.

3§ 6mom. Asetuksessa ei voi olla määräyksiä, jotka koskevat yksityisomistuksessa olevien alueiden käyttöä eli mainintaa Bredskäretin syväväylästä. Muu asetuksen tämän kohdan teksti pitää myös poistaa asetuksesta, sillä asiasta on riittävä määräys jo luonnonsuojelulaissa.

3§ 7mom. Asetuksen tämä kohta ei ole tarpeellinen, sillä luonnonsuojelulaissa on asiasta riittävä ja selkeä säännös. Kohta pitää poistaa asetuksesta.

3§ 8 mom. Kohta 1. Emme näe mitään perusteluja metsäjäniksen, rusakon, mäyrän ja kanadanmajavan/villisian sisällyttämiseksi asetukseen. Kanadanmajavan/villisian voisi hoitaa poikkeusluvalla, mikäli niitä joskus ilmestyisi alueelle ja muille mainituille lajeille tulisi suoda niiden olemassaolon arvoa turvaavaa suojaa. Tämä on sentään luonnonsuojelualue.

3§ 8 mom. Kohta 2. Emme näe mitään perusteluja fasaanin ja kanadanhanhen sisällyttämiseksi asetukseen. Mikään näistä lajeista ei ole seudulla tärkeä saalislaji ja niiden metsästäminen lisää metsästyksen häirintävaikutusta alueella. Merihanhi, sinisorsa, tavi ja telkkä ovat tosin vielä melko runsaita lajeja mutta niiden metsästyksen salliminen näin suurella alueella (64 589 ha) ei ole mielestämme järkevää. Esimerkiksi telkkää esiintyy merialueen kaikissa osissa ja sen metsästäminen häiritsisi muita lepäileviä vesilintuja. Rajaamalla metsästykselle (Merihanhi, sinisorsa, tavi ja telkkä) sallittuja pienempiä alueita, jotka eivät ole vesilinnuston tärkeillä levähdysalueilla tämä asia olisi voitu ratkaista melko helposti. Myös näiden lajien metsästys on kuitenkin lintudirektiivin vastaista toimintaa eikä sitä näin ollen voida sallia SPA-alueella. Tästä on olemassa EU-tuomioistuimen uusi periaatepäätös(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:62023CJ0066>)

Haitalliseksi osoittautuvien lajien vaikutukset voidaan hyvin hoitaa nykyisten poikkeuslupamenettelyjen kautta.

Asetuksessa ja sen muistiossa on lisäksi selkeitä puutteita. Vesilinnuista ei esitetä mitään saalistietoja eikä osoiteta häiriöiltä suojattuja lepäilyalueita tai maihinnousukieltoja arvokkaille lintusaarille.

Lepäilyalueet tosin on esitetty muistiossa – mutta kartoitus on puutteellinen. Katsomme kuitenkin, että jo tunnettujen lepäilyalueiden suojelulla (1.8–31.12) sekä lintusaarien (15.4–15.8) olisi voitu edistää alueen suojelua ratkaisevalla tavalla. Norrskärin alueelle ehdotettua Hoito- ja käyttösuunnitelmaa ei hyväksytty edellisessä käsittelyssä noin 10 vuotta sitten ja sen sisällyttäminen osaksi asetusta olisi ollut keino saada se läpi. Nyt jatkuu huoli siitä, että saadaanko alueelle koskaan lintudirektiiviä noudattavaa suojelustatusta.

Ensityöksi tulisi purkaa Metsähallituksen ”Erä”-osaston tekemät metsästyssopimukset, jotka ovat Lintudirektiivin vastaisia. Lisäksi tulisi kartoittaa ihmisen häirinnän vaikututusta linnustoon ja lintusaariin. Tämä on kohta, jota ei ollenkaan käsitellä muistiossa.

3§ 8 mom. Kohta 3. Harmaahylje ja norppa. Ongelmallista on, että nämä molemmat lajit sisältyvät alueen suojeluperusteluihin ja norppa on lisäksi uhanalainen.

4§ Neuvottelukunta.

Neuvottelukunta voisi olla asiallinen elin ollen yhteyselin Metsähallituksen ja muiden toimijoiden välillä sekä vaikuttamalla suotuisasti suojelualueen toiminnan kehittämisen rahoitukseen. Tulisi kuitenkin korostaa, että sen jäsenistössä myös luonnonsuojelu on riittävästi edustettuna, sekä että se on neuvova elin. Päättävältä tulee olla Metsähallituksella ja Ympäristöministeriöllä.

Muistio

Merenkurkun alueen luonnon suojelun ja luonnonsuojeluasetuksen sisällön merkittäviä asioita

Mannerjäätiköiden sulaminen

Mannerjään sulamisen jälkeen Merenkurkussa tapahtuneella maannousulla ja meren vetäytymisellä on ollut alueen luontoon ja ihmiselämään olennaiset vaikutukset. Tällä hetkellä tilanne on kuitenkin totaalisesti muuttunut. Tehdyt ja meneillään olevat laajat tutkimukset antavat tällä hetkellä tuloksen, jossa todetaan maannousun edelleen jatkuvan tuhansia vuosia. Toisaalta uusien alueiden paljastuminen merestä sekä mataloituminen maannousun aiheuttamana on päättynyt Merenkurkussa. Päinvastoin vedenpinnan nousu jatkuu mahdollisesti nopeutuenkin tuhannen vuotta eteenpäin aina siihen asti, kunnes mannerjäätiköt ovat sulaneet. Niiden sulaminen mahdollisesti vielä jatkuu nopeutuneena. Sulaminen ei menetä vauhtiaan, vaikka maapallon lämpeneminen päättyisi nykyiselle tasolle. Tämäkin on vielä vain toive, sillä maapallo näyttää olevan edelleen lämpenemisen tilassa ainakin toistaiseksi.

Luonnonsuojelun toissijaisuus

Merenkurkun säädösryhmä ei ole puhunut edellä olevasta tosiasiasta mitään. Päinvastoin ryhmä on yrittänyt kuvata kaikki mahdolliset maannousun vaikutukset myös tulevana Merenkurkun luonnonsuojelualueella. Tähän arvionsa perustuen työryhmä on muistionsa asetusluonnokseen sisällyttänyt monia luonnonsuojelua haittaavia tai jopa kokonaan luontoa tuhoavia toimenpiteitä osittain kokonaan ohittaen ja jättäen noudattamatta luonnonsuojelulain määräyksiä.

Säädösvalmistelutyöryhmä ei ole käsitellyt merenpinnan korkeusasiaa lainkaan, vaikka se on aivan keskeinen tosiasia tämän hetken ja tulevaisuuden Merenkurkussa. Sitä vastoin työryhmä on sisällyttänyt asetusluonnokseen useita kohtia, joilla työryhmä katsoo torjuvansa maan entisenkaltaisen jatkuvan nousun vaikutuksia ehdottaen luonnonsuojelulakia selvästi suurempia ja luonnolle merkittävästi haitallisempia poikkeusmahdollisuuksia alueen luonnonsuojelusta.

Pidämme muistion eräänä suurena puutteena sitä, että siellä käsitellään metsäluonnolle kovin haitalliseksi koituvaa hallitsematonta polttopuun hankintaa. Tämän asian säätäminen epäonnistui yksityismaiden suojelupäätöksissä ja vaarana on, että hallitsemattomat polttopuiden hakkuut vaikuttavat haitallisesti lahopuun eli kuolleen puuaineksen syntymiseen ja näin ollen metsien monimuotoisuuteen. Tätä asiaa olisi pitänyt käsitellä työryhmissä sekä lisätä se asetukseen.

Ajatuksena näyttää työryhmällä olleen ihmisen toimien vapauden oleminen luonnonsuojelualueella luonnonsuojelua olennaisesti tärkeämpää. Työryhmän asetuserä sisältää poikkeuksina lain asettamista rauhoitus säännöistä myös asioita, joihin normaaleina suojelualueiden ulkopuolella tapahtuvina tarvitaan jokin lupapäätös. Näitä asioita ovat hallitsematon olemassa olevien kanavien ruoppaus. Asetuksen perusteella ei ole mitenkään selvää, mitä olemassa olevan, mutta vähäkäyttöisen, rakennuksen tai venepaikan kohdalla aiotaan sallia. Jää myös epäselväksi, mikä merestä irtautuvan kluuvin kohtalo on, mikäli vanhan rakennuksen veneväylää halutaan uusia ja syventää. Tätä asiaa ei ole muistiossa selvitetty tai on oletettu, että asian kirjoittaminen asetukseen mahdollistaa toimen toteuttamisen siitä vaan.

Kaavat

Merenkurkun säädösvalmistelutyöryhmä on käsitellyt tosin jossain määrin epämääräisin sanankääntein suojeltavien alueiden ja luonnonsuojelualueiden kaavoittamista ja kaavoja. Tekstistä jää epäselvyyttä siitä, että tarkoitetaanko nyt olemassa olevien kaavojen mukaisia rakennuksia ja rakennuspaikkoja vai aiotaanko sallia täysin uusien kaavojen/vanhon kaavojen uusimista. Tätä tulisi selvittää.

Suomessa voimassa olevien poliittisesti päätettyjen luonnonsuojeluohjelmien toteuttaminen ja käyttö tapahtuu luonnonsuojelulain säädösten perusteella ja mukaisesti. Ohjelmapäätösten toteuttaminen on luonnonsuojeluviranomaisen vastuulla. Pääasiallisia menettelytapoja ovat alueiden hankinta valtiolle tai alueiden luonnon suojelu maanomistajan hakemuksella ja muodostamalla yksityismaiden luonnonsuojelualueita yleensä valtion maksamaa korvausta vastaan.

Mikäli poliittisesti päätettyjen ohjelmien toteuttaminen ei onnistu on luonnonsuojelulaissa säädetty mahdollisen muun kuin luonnonsuojelukäytön tullessa ajankohtaiseksi ottaa käyttöön lunastustoimet luonnonsuojelun toteuttamiseksi. Luonnonsuojelulaissa on jo vuosikymmeniä ollut käytettävissä myös mahdollisuus asettaa alue toimenpidekieltoon lunastuksen turvaamiseksi.

Kaavassa oleva maankäyttö luonnonsuojeluohjelmien alueella ei luo mitään erityistä poikkeusmahdollisuutta luonnon suojelusta. Oli hanke kaavan mukainen tai ei, sen ollessa vastoin ohjelmien rajoitteita on kohde normaalin luonnonsuojelulain mukaisen toteuttamisen piirissä aina lunastukseen ja toimenpidekieltoon saakka.

Asetuserä luonnoksessa ei voi olla erillisiä säädöksiä, joilla rajoitetaan normaalia poliittisesti päätetyn luonnonsuojeluohjelman toteutusmenettelyä tai asetuserän mukaan myös jo virallisesti suojellun luonnonsuojelualueen täysimääräistä luonnonsuojelua kaavan perusteella. Kaavojen erityisasemaan saattavat määräykset tulee poistaa asetuksesta lainvastaisina, 3§ 2momentti.

Neuvottelukunta

Merenkurkun säädösvalmistelutyöryhmä on mietintönsä asetuserään sisällyttänyt pykälän 4 Neuvottelukunta.

Merenkurkun valtion alueilla olevan luonnonsuojelualueen toimintaa hoidetaan ja säädellään edelleen luonnonsuojelulain mukaisesti asetuksen voimaantulon jälkeenkin. Alueesta vastaa

metsähallitus. Metsähallituksella on tieto ja taito sekä mahdollisuudet toimia alueen hallinnassa luonnonsuojelulain edellyttämällä tavalla. Mikäli alueen luonnon suojelussa ilmenee muutostarpeita, metsähallitus on kykenevä selvittämään muutoksen lainmukaisuuden ja suojelun perusteena olevan luonnonsuojeluohjelman tavoitteiden täyttymisen sekä mahdolliset, tarpeelliset lisätoimet tai muutosten toteuttamismahdollisuudet. Luonnonsuojelualueella luonnon suojeleminen on ensisijainen alueen käyttömuoto. Neuvottelukunnalla voisi kuitenkin olla neuvova tehtävä sekä edistää luonnonsuojelualueen kaikkia tehtäviä edistäen varojen hankinnan merkittävänä tekijänä.

Merkittävää on myös, että Merenkurkussa selvästi valtion luonnonsuojelualueita suuremmat maa- ja vesialueet ovat yksityisten omistamia luonnonsuojelualueita joko yksittäin tai kyläyhteisöinä. Näitä alueita koskevia asioita ei mikään asetuksella perustettava neuvottelukunta voi kuitenkaan käsitellä, vaikka Merenkurkun säädösvalmistelutyöryhmä yksityismaiden asioihin sekaantuikin mietinnössään aina asetusluonnosta myöten. Luonnonsuojelulaki ei moista menettelyä tunne.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry

Alajärvi, 30.6.2025

Heli Hämäläinen puheenjohtaja

Marjo Lehtisalo toiminnanjohtaja

heli.hamalainen78@gmail.com

pohjanmaa@sll.fi